

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Nota van Antwoord Zienswijzen

Legalisatieprogramma PAS-meldingen

Datum: 28 februari 2022

Inleiding

Van woensdag 10 november 2021 tot en met woensdag 22 december 2021 heeft het ontwerplegalisatieprogramma PAS-meldingen ter inzage gelegen. Een ieder kon naar aanleiding van het ontwerpprogramma een zienswijze indienen. Op het ontwerpprogramma zijn binnen de zienswijzentermijn 8 unieke zienswijzen binnengekomen. In deze Nota van Antwoord zijn de ingediende zienswijzen samengevat en van een reactie voorzien. Er is tevens aangegeven of en hoe met de zienswijzen rekening is gehouden.

Leeswijzer

Voor het beantwoorden van de zienswijzen zijn in deze nota per zienswijze alle vragen, op- en aanmerkingen, suggesties, adviezen en aanbevelingen opgeschreven. Daarbij is getracht de punten die in de zienswijzen zijn verwoord, zo helder en compleet mogelijk samen te vatten en daar vervolgens een reactie op te geven. Vervolgens is aangegeven of er aanleiding is om het legalisatieprogramma daarop aan te passen.

Vervolg

De Nota van Antwoord is naar alle indieners van zienswijzen gestuurd. De Nota van Antwoord is gelijk met de definitieve legalisatieprogramma openbaar gemaakt. Na verwerking van de zienswijzen stelt de minister voor Natuur en Stikstof het programma vast. Tegen de vaststelling van het programma staat geen bezwaar of beroep open.

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Doorwerking besluiten
1480026195536			
a.	Indiener vraagt aandacht voor de meldingsvrije activiteiten en de interimers en vraagt om meer helderheid te bieden over wat er onder interimers verstaan wordt.	In 2022 zal het legalisatieprogramma worden aangevuld, specifiek voor de meldingsvrije activiteiten. Interimers vallen in beginsel buiten de reikwijdte van dit programma. Een uitzondering geldt voor melders met een interim-situatie, de definitie en toelichting is te lezen op blz. 9 van het programma.	Nee
b.	Indiener uit kritiek op de voorrang die alleen de PAS-melders genereren in de legalisatie ten opzichte van meldingsvrije activiteiten en interimers.	De ambitie is om alle te legaliseren activiteiten (meldingen en meldingsvrije activiteiten) zo spoedig als mogelijk te legaliseren. Aangezien eerder besloten is om de meldingen te legaliseren is daarmee als eerste gestart. Er wordt ondertussen ook gewerkt aan de legalisatie van meldingsvrije activiteiten.	Nee
c.	Indiener verzoekt om een aparte aanpak voor de glastuinbouw.	Het is aan de initiatiefnemer om de passende toestemming te hebben, dat gold ook tijdens het PAS. De informatie om te bepalen welke toestemming in welke situatie nodig was, was voorhanden. In het geval dat een melding gedaan was of sprake is van een meldingsvrije activiteit, volgt legalisatie. Als een sector van mening is dat een koepelvergunning voor de huidige situatie uitkomst kan bieden, dan staat het de desbetreffende bedrijven/sector vrij om daartoe een aanvraag in te dienen.	Nee
d.	Indiener verzoekt het programma aan te passen om duidelijkheid te creëren.	In het programma wordt duidelijk wat de volgorde is van legalisatie. Ten eerste moet duidelijk zijn dat de ruimte niet nodig is voor woningbouw- of MIRT-projecten. Vervolgens wordt de ruimte zo toebedeeld dat optimaal gebruik wordt gemaakt van de beschikbare ruimte. Deze systematiek is nader toegelicht op pagina 11 van het legalisatieprogramma.	Nee
e.	Indiener vraagt om verheldering over de positieve weigering.	Een positieve afwijzing is ook een besluit, namelijk het besluit tot afwijzing van een vergunningaanvraag. Tegen een positieve afwijzing staat daarom ook (bezwaar en) beroep open. Ook dit besluit krijgt dus formele rechtskracht als de beroepstermijn ongebruikt is verstreken of als de beroepsprocedure is afgerond en het besluit in stand is gebleven. Het besluit wordt namelijk genomen op basis van de op dat moment getoetste gegevens. Wordt er gewacht met de uitvoering en vindt ondertussen een actualisatie van gegevens plaats waarop de ruimte om intern te salderen is gebaseerd (bijvoorbeeld er komen nieuwe RAV-codes of er is een nieuwe versie van AERIUS Calculator beschikbaar), dan dient opnieuw beoordeeld te worden of de situatie vergunningvrij is. De beoordeling of een activiteit vergunningvrij is, wordt altijd gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke kennis.	Nee

f.	Indiener vraagt toelichting op de bewijslast en vraagt of andere categorieën ook in aanmerking komen voor de tegemoetkoming kosten.	De tegemoetkoming in de kosten is gebaseerd op het feit dat voor het legalisatietraject gegevens twee keer moesten worden aangeleverd (bij het indienen van de melding en bij de aanmelding voor het legalisatietraject). Zodoende komen initiatiefnemers van meldingen in aanmerking voor een tegemoetkoming. Op https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/tegemoetkoming-kosten-pas-meldingen is meer informatie te vinden.	Nee
1480026195484			
a.	Indiener stelt dat veel (jonge) boeren geen vergunning kunnen aanvragen en vraagt om prioriteit.	Het legaliseren van de PAS-meldingen heeft een hoge prioriteit. Het legalisatieprogramma heeft als kader om binnen drie jaar de maatregelen uit te voeren om stikstofruimte voor de PAS-meldingen te realiseren zodat aan alle PAS-meldingen die voldoen aan de daartoe gestelde (verificatie)criteria gelegaliseerd kunnen worden. De beschikbare stikstofruimte is leidend.	Nee
b.	Indiener verzoekt dat de stikstofruimte voor melders sneller beschikbaar komt en dat alle stikstofruimte voor melders juni 2022 beschikbaar is.	Het kabinet voelt de verantwoordelijkheid om de meldingen zo spoedig als mogelijk te legaliseren. De eerste stikstofruimte komt naar verwachting uiterlijk medio 2022 beschikbaar voor de PAS-meldingen. Vervolgens komt er stapsgewijs meer ruimte beschikbaar. In februari 2025 (drie jaar na de vaststelling van het legalisatieprogramma) moeten de benodigde maatregelen zijn uitgevoerd.	Nee
c.	Indiener geeft aan dat de tegemoetkoming niet alle kosten dekt en verzoekt dat de tegemoetkoming minimaal verdubbeld wordt.	De tegemoetkoming is specifiek berekend voor het aanleveren van gegevens. Het bedrag van €1600 is vastgesteld op basis van de gemiddelde kosten die adviesbureaus rekenen voor het verzamelen en invoeren van de gevraagde gegevens.	Nee
1480026197334			
a.	Indiener geeft aan dat legalisatie niet kan plaatsvinden zolang de natuur niet genoeg hersteld is en geeft aan dat het noodzakelijk is dat het omgedraaid wordt en begint bij natuurherstel.	Met de structurele aanpak die met de Wet stikstofreductie en natuurverbetering is verankerd in de Wet natuurbescherming is via een robuust pakket aan maatregelen duurzaam behoud van de natuur verzekerd en wordt verder gewerkt aan het realiseren van de verbeterdoelstellingen. Dit door òn in te zetten op een aanmerkelijke vermindering van de stikstofdepositie òn een verdere impuls te geven aan verbetering van de stikstofgevoelige natuur. Dit draagt bij aan het op landelijk niveau realiseren van een gunstige staat van instandhouding. Zodoende is het toegestaan om toestemmingen te verlenen. Bovendien geldt dat met het omzetten van PAS-meldingen in vergunningen de volgende situatie ontstaat: de meeste PAS-melders zorgen nu al voor stikstofdepositie. De betreffende bronmaatregelen uit het structurele pakket zorgen op zichzelf voor een afname van de depositie. Bovendien wordt een extra bijdrage van 30% aan de natuur geleverd door een afroaming met dat percentage van de effecten van de saldo-gevende bronnen. Ergo: met het toedelen van bronmaatregelen aan de meldingen wordt de feitelijke depositie verder teruggedrongen en kan de natuur gemakkelijker herstellen.	Nee
1480026197346			

a.	Indiener vraagt zich of de legalisatie binnen drie jaar voltooid is.	Het legalisatieprogramma geeft invulling aan de wettelijke opdracht om de PAS-meldingen te legaliseren. Wanneer in een Natura 2000-gebied aanvankelijk onvoldoende stikstofruimte vrijkomt om alle meldingen te legaliseren, worden indien mogelijk extra bronmaatregelen genomen. In Natura 2000-gebieden waar weinig ruimte beschikbaar is, kan de volledige termijn van het legalisatieprogramma nodig zijn voordat de melding gelegaliseerd wordt.	Nee
b.	Indiener vraagt zich af wat de haalbaarheid en planning van de ADC-toets is en wie dat gaat betalen.	Het legalisatieprogramma ziet niet toe op de uitwerking van de ADC-toets. Indien de ADC-toets nodig en geschikt is voor het legaliseren van de meldingen kunnen op grond van artikel 1.13a, vijfde lid, Wnb in het legalisatieprogramma ook compenserende maatregelen als bedoeld in artikel 6, vierde lid, Hrl worden opgenomen en wordt het legalisatieprogramma daarop aangepast. Als van de compensatie gebruikt zal worden gemaakt, zullen de eventuele bijbehorende kosten gedekt worden binnen de middelen beschikbaar voor de structurele aanpak stikstof	Nee
c.	Indiener vraagt of er inzicht is in de kosten-baten als het gaat om zienswijze, bezwaar en beroep tegen het afgeven van een vergunning voor een PAS-melding.	Aangezien dit het fundament van de rechtsstaat betreft, is hiervoor geen kosten-batenanalyse gemaakt.	Nee
d.	Indiener vraagt zich of de ruimtelijke puzzel de meest effectieve manier is van legalisatie en of er geen ruimte verloren gaat.	Met de ruimtelijke puzzel is het juist de insteek om beschikbare stikstofruimte zo optimaal mogelijk te gebruiken en om restruimte zoveel mogelijk te beperken. Desalniettemin kan niet worden uitgesloten dat op sommige plekken ruimte overblijft. Deze ruimte komt ten goede aan de natuur waardoor deze sneller kan herstellen.	Nee
1480026183151			
a.	Indiener vraagt aandacht voor de hobbyveehouder en verzoekt dat er wordt vastgelegd dat deze groep ook ruimte krijgt.	Als de hobbyveehouder een PAS-melder of meldingsvrije activiteit en voldoen aan de daartoe gestelde en te stellen criteria is, zullen ze mee worden genomen in de legalisatie.	Nee
999148210095			
a.	Indiener maakt zich zorgen over de drie jaar termijn van legalisatie en vraagt om versnelling.	De ambitie is om de meldingen zo spoedig al mogelijk te legaliseren. De driejaarstermijn is het uiterste moment waarop de maatregelen moeten zijn uitgevoerd. De realiteit blijft wel dat het creëren van stikstofruimte tijd kost.	Nee -
b.	Indiener maakt zich zorgen over het beschikbaar komen van ruimte met de huidige maatregelen.	Voor de meeste Natura 2000-gebieden is het de verwachting dat er tijdig ruim voldoende effecten van maatregelen beschikbaar zullen zijn. Ook is bekend dat er gebieden zijn waar het een uitdaging is om voldoende stikstofruimte te creëren. Dit wordt gemonitord. Waar nodig worden alternatieven uitgewerkt.	Nee
c.	Indiener vraagt om meer transparantie van het SSRS systeem.	Het SSRS is een boekhoudkundig systeem waarin nauwkeurig bijgehouden wordt hoeveel stikstofruimte waar beschikbaar is. Hoewel AERIUS Register niet openbaar toegankelijk is voorziet het RIVM wel in open data, waarin de stikstofruimte per	Nee

		maatregel inzichtelijk is voor het publiek. Uw vraag waar stikstofruimte in het systeem vandaan komt en waar het naar toe gaat staat toegelicht in de Regeling Natuurbescherming, hierin staat per maatregel gespecificeerd aan welk SSRS doel stikstofruimte toebedeeld mag worden. Echter is het niet het doel van het SSRS om inzichtelijk te maken uit welke deelsector/regio stikstofruimte afkomstig is, maar om te borgen dat stikstofruimte afkomstig uit maatregelen beschikbaar kan worden gesteld aan vergunningverlening en dat er niet meer ruimte wordt uitgegeven dat beschikbaar is.	
d.	Indiener vraagt dat de groep die niet door de verificatie komt omdat ze onvoldoende kunnen aantonen dat hun project gerealiseerd is de kans krijgt om dit te herstellen.	Als blijkt dat een melder niet door de legalisatie komt zal het bevoegd gezag contact opnemen met deze melder. Mocht blijken dat er iets mis is gegaan bij het aanleveren van de gegevens, en de melder kan aantonen dat die alsnog aan de verificatiecriteria voldoet, zal deze melder worden gelegaliseerd. Dit zal worden verduidelijkt in het programma.	Ja
e.	Indiener vraagt dat er maximaal 1600 aan leges gevraagd worden voor het aanvragen van een positieve weigering.	De positieve weigering valt niet onder de maximale legeskosten van 1600, provincies hanteren in in het geval een positieve weigering hun standaard legeskosten.	Nee
f.	Indiener vraagt om snellere inzet van de ADC-toets	Het legalisatieprogramma ziet niet op de uitwerking van de ADC-toets. Indien de ADC-toets nodig en geschikt is voor het legaliseren van de meldingen kunnen op grond van artikel 1.13a, vijfde lid, Wnb in het legalisatieprogramma ook compenserende maatregelen als bedoeld in artikel 6, vierde lid, Hrl worden opgenomen en wordt het legalisatieprogramma daarop aangepast.	Nee
g.	Indiener vraagt aandacht voor groep die geen vergunning heeft maar niet valt onder PAS-melding of meldingsvrije activiteiten.	Er zijn ondernemers die om redenen die buiten hun schuld liggen geen passende vergunning hebben. Op dit moment wordt onderzocht of voor deze groep ondernemers een oplossing gevonden kan worden.	
999148210097			
a.	Indiener geeft aan dat het legalisatieprogramma juridisch en ecologisch problematisch is en dat de bronmaatregelen dubbel worden ingezet voor natuur en meldingen.	Met de structurele aanpak, die met de Wet stikstofreductie en natuurverbetering is verankerd in de Wet natuurbescherming, is via een robuust pakket aan maatregelen duurzaam behoud van de natuur verzekerd en wordt verder gewerkt aan het realiseren van de verbeterdoelstellingen. Dit door en in te zetten op een aanmerkelijke vermindering van de stikstofdepositie en een verdere impuls te geven aan verbetering van voor de stikstofgevoelige natuur. Dit draagt bij aan het op landelijk niveau realiseren van een gunstige staat van instandhouding. De (effecten van de) bronmaatregelen die op grond van de Regeling natuurbescherming in het stikstofregistratiesysteem worden opgenomen, zijn aanvullend op het structurele pakket en op hetgeen dat nodig is om aan artikel 6, eerste en tweede lid, van de Habitatrichtlijn te voldoen. Daarom kunnen de (effecten van de) bronmaatregelen ingezet worden voor legalisering van de meldingen.	Nee

		Bovendien geldt dat met het omzetten van PAS-meldingen in vergunningen de volgende situatie ontstaat: de meeste PAS-melders zorgen nu al voor stikstofdepositie. De betreffende bronmaatregelen uit het structurele pakket zorgen op zichzelf voor een afname van de depositie. Bovendien wordt een extra bijdrage van 30% aan de natuur geleverd door een afroming met dat percentage van de effecten van de saldo-gevende bronnen. Ergo: met het toedelen van bronmaatregelen aan de meldingen wordt de feitelijke depositie verder teruggedrongen en kan de natuur gemakkelijker herstellen.	
b.	Indiener geeft aan dat het programma niet voldoet aan de eisen van extern salderen en dat de ADC toets niet ingezet kan worden.	Het legalisatieprogramma ziet niet op de uitwerking van de ADC-toets. Indien de ADC-toets nodig en geschikt is voor het legaliseren van de meldingen kunnen op grond van artikel 1.13a, vijfde lid, Wnb in het legalisatieprogramma ook compenserende maatregelen als bedoeld in artikel 6, vierde lid, Hrl worden opgenomen en wordt het legalisatieprogramma daarop aangepast. Met de toelichting in blok a is uitgelegd dat de effecten van de bronmaatregelen ingezet mogen worden. Dit gebeurt met inzet van het stikstofregistratiesysteem waardoor is verzekerd dat er een directe samenhang is tussen depositie gevende maatregelen en de meldingen waaraan de stikstofruimte vervolgens kan worden toebedeeld. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden voor extern salderen.	Nee
c.	Indiener vindt het legalisatieprogramma een tweede PAS doordat er wordt verwezen naar toekomstig stikstofbeleid en daarmee naar stikstof-ruimte die vrijkomt door maatregelen, die zelfs nog niet in uitvoering zijn.	Het legalisatieprogramma is fundamenteel anders dan het PAS. Legalisatie vindt enkel plaats op basis van de effecten van maatregelen die al zijn uitgevoerd.	Nee
d.	De indiener geeft aan dat geen toename plaats mag vinden zonder de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie.	Via de structurele aanpak en diens bronmaatregelen zal een reductie van stikstofdepositie plaatsvinden. Dat is onder meer geborgd met de systematiek van wettelijk vastgelegde resultaatsverplichtende omgevingswaarden, een robuust maatregelenpakket en een monitorings- en bijsturingssystematiek. Als blijkt dat de huidige maatregelen daarvoor onvoldoende zijn, dan worden extra maatregelen genomen. Verder geldt dat via legalisering van de meldingen een feitelijke reductie ontstaat (toegelicht in a).	Nee